

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Kényes dolgok. (Veres József.) — A segédlelkészek a zsinaton. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Kényes dolgok.

Ha azt akarjuk, hogy a zsinat gyorsan, szabatosan oldja meg feladatát: sietnünk kell nemcsak általánosságban; hanem főbb, jelentékenyebb részleteikben is megvitatni a felmerülendő kérdéseket. Akadnak azok közt igen kényesek is.

A ki véleményt nyilvánít felőlök, el legyen készülve nemcsak arra, hogy nézete helyes, alapos voltáról nem mindenkit bir meggyőzni, hanem arra is, hogy esetleg elfogultsággal, részrehajlással vádolják. Hanem azért meglesz az a vigasztalása, hogy a kérdés tisztázásához hozzájárult s azzal az egyháznak jó szolgálatot tett.

Ilyen kényes kérdések fölött koczkáztatok néhány észrevételt magam is, azon szándékkal, hogy majd előhozzák okakait azok is, kik más véleményen vannak; így azután meggyőzzük vagy egymást, vagy az olvasóközönséget az igazság felől. A felfogás nagyon sokféle lehet, leginkább a szerint: ki milyen tapasztalatokat gyűjtött az egyházigazgatás terén.

Megjegyzéseimet a bizottság által kiadott „Elő-munkálatokhoz“ csatolom.

I.

A 21. §. így szól: „A közgyűlés elnökei: a lelkész . . . s a felügyelő. Ha nincs lelkész, helyette az elnöklés a helyettes lelkészt illeti. Az egyik elnök jelen nem léte esetén a másik elnök maga elnököl.“

E pont mögött a kettős elnökség, a lelkészek és u. n. világiak egyenjogúságának sokat vitatott kérdése tűnik fel egész nagyságában.

Ismerem és elismerem a kérdés egész nagyságát, kiváló fontosságát.

Nem szólok hozzá sem a történeti fejlődés, sem az egyházi jog, hanem csak a gyakorlati alkalmazás szempontjából.

A javaslatok és szabályok erre nézve különféle-kép intézkednek.

Az 1791-iki zsinat tárgyalásain is sokat vitatkoztak erről.

Az 1845-iki egyetemes gyűlés által kinevezett választmánynak az egyházrendezést tárgyzó javaslata így rendelkezik: „a községi gyűlés elnöksége áll a helybeli lelkészből és felügyelőből, szabadon hagyatván oly gyülekezeteknek, hol alkalmas világi tag nem található, az egyházi elnök mellett megmaradhatni. Minden gyűlést az elnökség egyetértve hívand össze. A gyűlést az egyházi elnök imával és a gyűlést kalauzoló beszéddel kezdendi meg, a tanácskozások vezérlete s a határozatok kimondása a világi elnököt illetik.

Az 1859-iki patens: „Az elnökséget rend szerint a lelkész vezeti. A felügyelő az elnöklő lelkész jobbján a díshelyet foglalja el. Ha a lelkészi állomás üresedésben van, vagy a lelkész akadályozva van, a felügyelő elnököl.“

Blázy: (Protestans új zsinati törvények 1860.) „A közgyűlés hasonjogú elnökei a felügyelő és a pap; csupán egyik, joggal csak akkor elnökösködhetvén, ha a másik leköszön, elhal vagy személyét érdeklő tárgy és pör forog fenn. A törvényes elnökök nélküli gyűlés tilalmas s ennek végzései érvénytelenek. A hol felügyelőnek alkalmas egyének nem találhatóának: ott az esperesség tudomásával maga a pap elnöklend; valamint akkor is, ha az előre meghítt felügyelő, bármily okból nem jelennek meg a közgyűlésen.“

Az ág. hitv. evang. zsinat számára készített munkálatok. Egybeállította Szeberényi Gusztáv. 1870. „A lelkész és a világi felügyelő együtt teszik az elnökséget az egyházi tanácskozásokban. Egyenlő szavazatok esetében a hivatalban idősbik elnök szavazata döntő.“

Moczkovcsák H. Károly (Az elutasítandó utasítások. 1864.) „A kettős elnökség végkép szüntettesék meg minden fokozatban, választassék meg egy

elnök és alelnök, határozassék meg szorosan mind-egyik elnöknek a hatásköre.“

Bányakerületi utasítások (1871.): kisebb fontosságú ügyekben kívánatos ugyan, hogy a presbyteri gyűlés is ikerelnöklet alatt tartassék, de ha az ügyelő megjeleni gátoltnék: azt a pap is megtarthatja. Ügyelőt minden gyülekezet választani köteles.“

A dunántúli evang. kerület egyházi rendszere. 1876. „Rendes elnökei a közgyűlésnek: a helybeli lelkész és felügyelő; az utóbbiak jelen nem létében a főgondnok, vagy a kit a közgyűlés szavazattöbbséggel az elnöki székbe helyettesít.“

A dunáninneni ker. rendtartása. 1880. „Áll pedig az elnökség a lelkész és felügyelőből. Ha az egyik elnöki szék üres vagy az egybehívásra nézve meg egyezni nem tudnak: a másik elnök maga hívja össze a gyűlést.“

A tiszai egyház rendezete. (1884.) „A közgyűlést az elnökség egyetértőleg hívja egybe, (stb. mint a dunáninneni.)

A dunántúli zsinati bizottság javaslata (1890): „A közgyűlést az elnökség egyetértőleg hívja egybe; az egyik maga is egybehívhatja, ha a másik szék üresedésben van, ha az egybehívásra nézve megegyezni nem tudnak; de előbb jelentést tenni tartozik az esperességi elnökségnek. A felügyelő jelen nem létében az első gondnok vagy az helyettesíti őt az elnöki székben, a kit a közgyűlés szavazattöbbséggel helyettesít; a lelkész távollétében a felügyelő maga elnököl.“

A reformatusok debreczeni zsinata azt határozta: „A presbyterium elnöke a rendes vagy helyettes lelkész, ennek jelenléte nélkül presbyteri gyűlés nem tartható. Oly egyházközségekben, melyekben eddig a kettős elnökség volt gyakorlatban, e gyakorlat továbbra is fenttartható.“

A német Protestans-egylet irányáról ezt írja Kovács Albert (Egyházjogtan, 154-dik lap); „A reform-párt a világi elem erejére támaszkodva rövid idő alatt oly egyházalkotmányt vitt keresztül, mely az elnökséget minden igazgató testületben fenntartja ugyan a lelkészi kar számára, de azontúl a paritás elvén alapszik.“ „A világi elem részvéte a szervezet mindenik fokozatán a badeni alkotmányból ítélve: papi elnökség mellett a paritás alapján.

Németországban néhány helyen: majnai Frankfurt, Braunschweig, Lübeck, Hamburg, Brema, Schwarzburg városokban nem a lelkész az elnök; a többi városokban a lelkész az elnök, vagy egy ezzel megbízott lelkész, vagy pedig az esperes; ha a lelkészt nem tartósan akadályozza valami az elnökségben: szomszéd lelkesztársát bizza meg vagy valamelyik presbytert, vagy a legidősebb presbytert, vagy a kit az ülésszakra e végett megválasztanak.

Érdekes volna még kíváló egyházjogtudósok (Irinyi, Révész, Székács stb.) véleményét idéznem a kettős elnökség felől; de mert én nem az elmélet,

nem a történeti fejlődés, nem a jog vagy kötelesség, hanem a gyakorlati alkalmazás szempontjából óhajtom e kérdést tárgyalni: idézetből elégnek vélem a fentebbieket némi tájékozásul.

A kettős elnökség nagyon hasznos, szükséges és lehetséges, ha mindkét elnök olyan, a milyennek lennie kell: szakképzett, tevékeny, tapintatos. De kérdem: kapnak-e az egyes gyülekezetek mindig és mindenütt ilyen felügyelőt helyben? Távollakó nem is ismerheti az ügyeket apróra, nem is járhat el a gyűlésekre.

A felföldön, a dunántúli részeken talán még könnyebben kaphatni ilyeneket a régi nemesi családoknál, de az alföldön, hol régi, vagyonos, tekintélyes protestans ritka, mert hiszen maguk a községek sem régiek: ott nehezebben találni. Nem egy faluban a lelkész meg a tanító az összes értelmiség.

Általában nem olyan most már uraink nevelése, hogy az egyház történetével, igazgatásával, jogaival eléggé ismerősek volnának vagy hogy érte fáradni, áldozni kedvet éreznének; hiszen az élet gondjai, az egyleti és társadalmi élet, a szaktudomány és politika stb. más irányban veszik igénybe figyelmüket, erejüket, idejüket, oly irányban, mely kifizeti magát. Lehet-e remélni, sőt többet mondok: lehet-e csak kívánni is, hogy teljes figyelmet fordítsanak az egyházközség kormányzásával járó kellemetlen, háládatlan, sokszor kisszerű ügyekre? Ezek felől a tájékozást a lelkésztől kapják, hogyan tartsanak már most a lelkész nélkül gyűlést?!

Pedig ez még a kisebbik baj, hát még mikor a lelkész ellen akar gyűlést tartani a felügyelő! Elragadja ellenszenv, népszerűség hajhászata, viszi magával a gyülekezetet s ha rossz irányba, bajba viszi: magát könnyen kivonja a bajból: nem jár el a gyűlésekre, vagy épen lemond a felügyelői tisztről; a lelkész meg a gyülekezet ám lássa azután: hogyan vergődik ki a bajból.

Könnyebb a követ kútba dobni, mint kiemelni belőle.

Nem egyenlő a felügyelőnek sem egyház kormányzati szakképzettsége, sem felelőssége, sem feladata a lelkészével, kinek az tanult foglalkozása, hivatásával járó feladata; reá nézve életkérdés a gyülekezet boldogulása vagy baja. Nem egyedül a lelkész, hanem a gyülekezet is megadja az árát egy-egy elnöki hibának. Azért nemcsak a lelkész, hanem a gyülekezet érdekében sem tartom tehát megengedhetőnek, hogy elméleti jog-egyenlőség kedvéért a felügyelőnek teljesen azon mértékkel mérjünk, mint a lelkésznek, mert hiszen a jog egyenlőségének nem felel meg nála sem a kötelesség, sem a felelősség, sem a szakképzettség egyenlősége. A két állás különbségét az is mutatja, hogy a lelkész életfogytig, a felügyelő ideiglenes szolgál; amannak élethivatása, emennek mellékes foglalkozása az egyház kormányzata.

Az egyházmegeye már sokkal könnyebben kaphat felügyelőnek alkalmas egyént, mert nagyobb körben kereshet, gyűlésre annak igen ritkán kell

mennie, állása is tekintélyesebb, fontosabb, mint a gyülekezeti felügyelő; szívesebben vehet részt a tanácskozásban, mert műveltebb, magához illőbb, hogy úgy mondjam parlamentárisabb érzékű egyénnel ül tanácsot, mint a falusi közgyűlésen, hol bizony — mi tagadás benne! — sokszor csak nagy türelemmel lehet valami dolog törvényes és szükséges voltát megértetni.

Még visszább a helyzet a lelkészre és tekintélyére, hatására nézve, ha a társelnökséget annyira megkövetelnők, hogy a felügyelő távollétében a gondnok vagy egy ad hoc választott társelnök szerepelne mellette.

Mit ért az ügyekhez az ilyen elnök, kivált ha közönséges földmives vagy iparos? Nem szól, nem tesz semmit, — akkor minek? azt mondja, azt teszi a mit a lelkész, — akkor fölösleges; avagy hatóságosabb, jobb lesz azzal a lelkész szándéka, csökken azzal a lelkész felelőssége? Mást mond, mást tesz, mint a lelkész ajánlja, — azt mint egyszerű gyűlési tag is megteheti, sőt jobban, mert az elnöki székben vitatkozni nem szabad. Ha azonban hiú, nyakas és elnöki jogait a lelkész ellenére mutatni akarja: hol marad ott az egyenlőség a lelkész meg a felügyelő között? Ezt egy gyűlésre, azt egész életére választották; ez véletlenül, előkészületlenül, vajmi parányi felelősséggel elnököl, amaz a tárgy és határozat fontosságának ismeretével; ez ha talán elvetette a baj magvát, azután — ha úgy tetszik neki — nem törődik vele tovább — a lelkész azonban kénytelen lesz a gyomot irtogatni; a mi bajt amaz vetett, ez arassa.

Ez már nem egyenlősége a világi elemnek a lelkészivel, hanem határozott túlsúlya.

Távol van tőlem és bizonyára minden evang. lelkésztől akármilyen hierarchiai törekvés. Evang. lelkész a mostani fizetéssel, társadalmi befolyással gondolhat-e ilyesmire?

Hierarchiai törekvésről még csak szó sem lehet, legkevésbé a gyülekezetenél, hol különben is egy lelkész áll a gyülekezet százaival, ezreivel szemben. Felsőbb közigazgatási fokon állhat csak elő a számbeli egyenlőség. Nagyobb okunk van a papságot elvilágiasodástól félni, mint a világot az elpaposodástól.

Határozottan pártolom a világi elnök egyenjogú szereplését a felsőbb fokokon (egyházmegye, kerület, egyetem) mert ott lehetséges, de nem tartom okvetlenül megkövetelendőnek az egyház-községi közgyűlésen, mert ott sokszor lehetetlen, máskor ártalmas vagy fölösleges.

Ez a dolog egyik oldala.

A másik pedig ez: a lelkész vagy nem bírja, vagy nem akarja az egyházat helyes irányban vezetni, nagy szükség volna ügyes, buzgó elnöktársra, de a lelkész nem akar maga mellett egyenjogú elnöktársat tűrni, a ki működésében neki ellenőre lehetne; maga szeretne gyülekezetében uralkodni, esetleg zsarnokoskodni, s az egyház autonómiájának leple alatt személyes vagy pártérdeknek szolgálni.

Ilyen esetben nagyon jó szolgálatot tehetne a buzgó, erélyes, tapintatos felügyelő. Ezért köteles legyen felügyelőt választani minden gyülekezet; ha azonban arra alkalmas egyént közel nem kap: három évenként tegyen jelentést az esperességi közgyűlésnek, mely megadhatta az engedélyt az okok, körülmények tekintetbe vételével arra, hogy felügyelő nélkül maradjon a gyülekezet. Ahol pedig van felügyelő, de az elnökök a gyűlés összehívására nézve nem tudnak megegyezni: előre tegyenek jelentést az esperességi elnökségnek, a tárgy és okok felsorolásával, az azután gondoskodjék a vonakodó helyett elnöktársról és a gyűlés megtartásáról; vagy megparancsolja a vonakodó lelkésznek, hogy a gyűlést tartsa meg, vagy maga megy, vagy maga helyett más lelkészt küld oda lelkész-elnöknek. Lelkész nélkül azonban gyűlést tartani nem szabad.

Azt hiszem, így elejét lehetne venni az egyoldalú önkénykedésnek, a túlkapásnak, így biztosítva volna az egyház érdeke minden irányban s a kettős elnökség gyakorlati alkalmazásának nehézségei is kellő mértékben tekintetbe vehetők.

Ugyanezen elvet alkalmaznám az egyházmegyei kerületi, egyetemes gyűlésnél is, azon különbséggel, hogy ezek föltétlenül kötelesek kettős elnökség mellett tanácskozni, az egyik elnök maga is egybehívhatta a gyűlést, elnöktársat a gyűlés titkos szavazással válasszon.

A zsinati elnökségre nézve azonban megint eltér nézetem a dunántúli bizottság javaslatától. Ez ugyanis azt mondja: „A zsinat rendes elnökei az egyetemes felügyelő s a hivatalra nézve legidősebb püspök; a zsinat tekintettel a lelkesi egyének közti paritásra, két alelnököt választ.” (Maga ez a javaslat sem említi az egyetemes felügyelő jogai között azt, hogy esetleg a zsinaton ő a rendes elnök.)

Hogy történt ez a múltban?

A zórsahegyi zsinaton egyhangulag Petrőczy választott elnökül. Krman indítványozta, hogy az egyháziak közül a legidősebb püspök, a világiak közül pedig báró Petrőczy választassék meg annak módja szerint a zsinat elnökül.

Az 1791-iki zsinaton Balogh Péter egyetemes felügyelő ajánlatára br. Prónay Lászlót választották elnöknek. Perlaky indítványozta, hogy alelnök az egyháziakból választassék. A hosszú vita vége az lett, hogy dogmáról úgy sem lesz szó, a jelen zsinaton a püspök helyett az egyetemes felügyelő viselje az alelnök tisztét, jövő zsinatokon pedig mindjárt az első ülésben választassék elnök a világiakból, a dogmákat és liturgiát illető kérdésekben pedig mindig a hivatal szerinti legidősebb püspök birand szavazás esetén döntő szavazattal.

A ref. zsinat törvénye szerint: „Mihelyt a választott képviselők kétharmada igazolt képviselőül jelentetett be: a zsinat megválasztja elnökeit stb., az elnökök és alelnökök a püspökök és főgondnokok közül választatnak.”

A patens szerint: „A zsinat választ elnököt a jelenlevő püspökök közül, azután alelnököt a jelenlevő világiak közül.“

Az 1868-iki javaslat: „Igazolva levén a követek közül a $\frac{2}{3}$ rész, a zsinat legközelebbi ülésében azonnal választ két rendes elnököt, egyet a lelkészi, egyet a nem lelkészi tagok sorából.“

Látszik ezekből, hogy mindnyájan a választást fogadják el, a dunántúli bizottság javaslatát kivéve.

Nézetem szerint helyesen. Mert a zsinat törvényhozó, nem igazgató testület, az egyetemes felügyelő pedig igazgatásra választott tisztviselő.

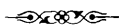
Olyan viszonyban áll tehát az egyetemes felügyelő a zsinathoz, mint a miniszterelnök a képviselőházhoz. A miniszterelnök is első tisztviselő az országban, még sem elnöke a törvényhozásnak; hanem a képviselőház maga választ magának elnököt.

És ez helyesen van így.

Az elnök nem vehet részt a vitákban; ha a felügyelő hivatalánál fogva lenne a zsinat elnökévé: esetleg a maga bő tapasztalatait nem érvényesíthetné a tanácskozásban.

Azt lehetne ez ellen fölvetni: hogy egészen más dolog kormányozni meg törvényt hozni: miért vesznek mégis részt a zsinaton hivataluknál fogva a felügyelők meg a püspökök hiszen őket is igazgatásra választották, nem törvényhozásra. Azt hiszem, azért, hogy egyrészt a conservatív elemet képezzék (mint a felsőház a törvényhozásban), másrészt, hogy tapasztalataikat érvényesíthessék.

Veres József,
orosházi lelkész.

A segédlelkészek a zsinaton.

Hogy az „előmunkálatok“ a zsinatra nem minden tárgyát ölelték még fel a leendő tárgyalásoknak, azt bizonyítja az Ev. Egyház és Iskola mult 33-dik számában foglalt cikk a leánygyülekezeti tanítókról, azt bizonyítja többek közt az is, hogy a segédlelkészek helyzetéről, viszonyáról nem történt seholy említés. Pedig, hogy ezek állapota is tárgyalás alá vételessék égető szükség!

Kimondotta több kerületi gyűlés, hogy egy-két segédlelkészi évet követel a végzett theologiai hallgatóktól, ha papok akarnak lenni. De mivel nincs annyi s.-lelkészi állomás és mivel e célra kölcsön alap sincs, hogy minden theologus s.-lelkész is lehessen, azért most még a régi szokás mellett marad, hogy t. i. a theol. hallgatót, ha vizsgáit letette, azonnal papnak is lehessen választani bárhová.

Itt még a vizsgarendre vonatkozólag is azt a megjegyzést kockáztatnám, hogy a theologust candidaticumi bizonyítvánnyal lehessen már választani vagy meghíni és felszentelni s.-lelkésznek. A szakvizsga úgy is, majd nem mind azon tárgyakat öleli fel, melyekből a papi vizsgán is kell felelni. A papi vizsgát meg csak akkor tehesse le az ember, a

mikor rendes lelkészi állomást kap. Lévé az gyakorlati vizsga, magától értődik, hogy csak a megszerzett gyakorlat után lehet azt letenni.

Segédlelkésznek vagy maga a lelkész hívja meg az embert, vagy ő és a gyülekezete, vagy a gyülekezet egyedül. E szerint tartoznak gondoskodni is a s.-lelkész ellátásáról és fizetéséről. A híványok, — a milyen soványok, olyan bizonytalanok a kifejezésekben. Egyik rossz oldaluk az, hogy csak egy évnegyed vagy félév utánra ígéri az első fizetést. Kérdem: nem könnyebben esnék a papnak havonta vagy két három hónapra előrefizetni ezt a csekély összeget, mint a s.-lelkésznek oly soká várni ezen pár forintra? A lelkésznek van vagy lehet legalább annyi pénze, hogy azt tehesse, de nincs mindig a s.-lelkésznek annyija — mellékjövedelem hiányában — hogy egy vagy három, vagy plau hat hóig ellehessen krajczár nélkül; különösen ha szülei vagy rokonai nincsenek vagy ha ezek nincsenek abban a helyzetben, hogy őt segíthessék vagy segíteni akarnák.

Továbbá miért nincs felvéve semmi a s.-lelkész jogairól a rendezetekben? Hát csak kötelességeik vannak, jogaik pedig csak annyiban mint a régi andiat, alias juratusoknak?

Azután milyen helyzetbe jut a s.-lelkész, ha főnöke meghal? Azt mondják, hogy a halál megbont minden szrzződést. Elfogadom. De ha a lelkész és a gyülekezet vagy a gyülekezet maga hívta meg a s.-lelkészt, köteles-e ez akkor is mindjárt helyét elhagyni, ha főnöke meghal? És mit kezdjen, ha elmegy, ha nincsenek rokonai vagy szülei, kik befogadják vagy befogadni akarnák? Menjen nevelőnek? Felszentelt ember? Milyen anomalia! És miből éljen, ha más alkalmazása nem akad egyhamar?

Jó volna tehát kimondani, hogy oly esetben, ha a lelkész meghal, az akkori s.-lelkész megmarad helyén administratorknak addig, míg vagy őt meg nem választják lelkészöknek vagy míg az új lelkész helyét el nem foglalja. Ellátásáról, esetleg nagyobb mint kápláni fizetéséről az illető egyház vagy egyházak tartoznának gondoskodni. Ha pedig csak a lelkész hívta volt meg a s.-lelkészt úgy, ha az egyház őt főnöke halála után tovább megtartani nem kívánja, az özvegy maga adjon a távozó s.-lelkésznek kéthavi előleges végkielégítést. Ha pedig az egyház hívta volt meg a s.-lelkészt is, ha főnöke halála után tovább tartani (mint adminisztratort) nem kívánja, köteles legyen neki fizetésének három havi előleges összegét kiadni.

Azonban se az özvegy, se az egyház feljogosítva nincs, hogy a s.-lelkésznek a felszentelési összeget levonja, ha t. i. ők fizették volna érte — ha a s.-lelkész akár csak egy hónapig is volt ezen a helyen. Nehogy olyan vizsás dolgok forduljanak elő, hogy a s.-lelkész, főnöke halála után távozásakor fizetéséből semmit se kapjon ki — ha felszentelési díját levonják — vagy még kénytelen legyen ráfizetni.

Ha azonban még főnöke életében távozik más helyre a s.-lelkész, az a másik egyház vagy lelkész

váltsa ki, ha szabad úgy szólnom, az elébbeni egyház vagy lelkészétől.

Van eset, hogy az illető s.-lelkész főnöke halála után is megmarad helyén, abban a jó hiszemben, hogy vagy az özvegy vagy az egyház fizetik majd. Elmulik egy, két hó is és nincs senki, a ki kifizesse. Quid nunc? Kit pereljen be vagy saját zsebéből fizesse meg azt a tiszteletet, hogy egy egyháznak szolgálhatott?

Ezek és hasonló esetek sok gondolni valót adnak a leendő theologusnak és papnak és ezen ügyek rendezése a zsinaton szintén szükséges, mert a coordinációk alig említik a s.-lelkészeket egy kis pontban. Kötelességeik vannak, de jogaik nincsenek. Jó volna ezen ügyek felett is a zsinat előtt eszmét cserélni.

Ha a s.-lelkészek helyzetén és fizetésén javítva volna, akkor nem lenne talán alkalma senkinek panszolkodni, hogy kevés a theologus!

BELFÖLD.

A tiszai ev. egyházkerület ez évi közgyűlése augusztus 27—29. napjain Jolsván tartatott meg. Gömörmegyének ezen kies fekvésű pontja az egyetlen lévén az egyházkerületi közgyűléseket sorrend szerint befogadó 13 város között, a melynek vasutja nincsen: a zónás világ majdnem mellőzéssel illette. Ámde a duzzogók is kibékültek, látván a helyszínén, hogy az egyházszerető érdeklődés tömeges nyilvánulására nem okvetlenül szükséges a közvetlen vasuti összeköttetés, — másrészt pedig, hogy a jolsvaiak igaz magyar vendégszeretettel szinte versenyeznek a gyűlési képviselők szives látásában.

Aug. 26-án d. u. 4 órakor történt Horka vasuti állomástól a tömeges bevonulás a diadalkapu és fasorokkal díszített Jolsvára. Péchy Tamás ker. felügyelő urat, kinek beiktatása 14 év előtt épen itt történt, betegsége miatt nélkülözniünk kellett; de megjelentek: Zelenka Pál püspök ur, a főesperesi kar teljes számban, Bánó József, Szontagh Pál, Szentiványi Árpád, Radvány István, Fabiny Ferencz, Schmidt Gyula esp. felügyelők, Duka Róbert, Bornemisza László alispán, Groó Vilmos, Hámos László, Marton János, Kubinyi Géza stb., valamint lelkészek, tanárok és tanítók nagy számban.

Ugyanezen nap hátralevő óráiban, valamint a következő reggelen különböző bizottsági ülések tartattak d. e. 10 óráig, midőn 6 papjelölt vizsgázott, még pedig Kovács, Kolbenhayer, Honéczy jeles, Viczián, Fridrich és Kármán jó eredménnyel. A d. u. 3 órakor megtartott ker. gyámintézeti közgyűlést a gyámintézeti istentisztelet követte, melynek szónoka, Bartholomaeidesz László csetneki lelkész alesperes, Zsid. III. v. 12—14. szentige alapján azon akadályokul, melyek a gyámintézetet fejlődésében hátráltatják: 1. Az egyházas nevelés hiányát, 2. a vallás tökéletlen ismeretét és 3. a bűn által megrontott szívet tüntette fel. — Erre a megállapított program a városháza tanácstermébe a ker. elértekezletre hívták; majd pedig este műkedvelői színelőadással s utána táncmulatsággal szórakoztatott.

A ker. közgyűlés aug. 28-án reggeli 8 órakor kezdődött, Farbaky József ker. főjegyző lélekemelő imája után. Püspök ur hivatalosan bejelentvén Péchy Tamás ker. felügyelő urnak betegséggel indokolt elmaradását: a világi társelnöki széklet Szentiványi Árpád, mint hivatalban legidősebb esp. felügyelő foglalja el, a közsajnálatra gyengélkedő ker. felügyelő urhoz pedig az őszintén táplált ragaszkodás jeléül, táviró utján részvét-nyilatkozat küldetik. A megjelenésben akadályozott dr. Markó Sándor egyik ker. jegyző Hörk József theol. dékántanárral helyettesítettvén, Farbaky József a ker. főjegyzőségről hegyaljai főesperessé történő megválasztása miatt lemond, de a közgyűlésnek ovatioszerűen nyilvánuló bizalma és kérelme maradásra bírja. — Most püspök ur kifejezést adván azon közmegegyezésnek, melyet a hazai egyházunkra oly gyors egymásutánban súlyosodott veszteségek idéztek fel; majd pedig azon kijelentése kapcsán, hogy e tekintetben a világi egyházak példáját kívánja követni, az égető szükséglet képező lelkészfizetési közalap kezdeményezésére az első 100 frt, s a gyámintézet rendelkezésére két szegény lelkész segélyéül szintűgy 100 frtot felajánlván, leteszi a gyűlés asztalára első püspöki jelentését, melynek folytán a király ő Felségének, a kevésből oly sokat áldozó püspöknek, a Glosius-Artner-féle segélyosztó bizottságnak s a jelentésben egyenkint megnevezett jótévknek hálás köszönet szavaztatik; a főesperesek az egyházi visitatio folytatására felhivatnak; a Luther-társaság szélesebb körű felkarolásba ajánlatik s a személyesen beköszönő új esp. felügyelő: Fabiny Ferencz s két új főesperes: Farbaky József és Schönviszner János szívélyesen és rokonszenvesen üdvözlöttek.

A tárgyalás további folyamán a Debrecen szept. 12. meglátogató király elébe, Péchy Tamás ker. felügyelő és Zelenka Pál püspök vezetése mellett hódoló küldöttség neveztetik ki, melynek világi tagjai magyar díszben fognak megjelenni. Ugyanezen küldöttség van hivatva képviselni az egyházkerületet szept. 14-én Gönczön a Károli emlékünnepeken is. Az elhunyt Geduly és Szeberényi püspökök emléke jegyzőkönyvileg megörökítettik. Dicsőült Czékus István püspök irányában az egyházkerületi közgyűlés kiolthatlan kegyeletét újabban az által nyilvánította, hogy a megboldogultnak kétezer frtig terjedhető költséggel díszes síremlék felállítását elhatározta, özvegyének a püspöki fizetésből a f. é. május 31-ig terjedő kegydíjas évnegyedet, — és június 1-től kezdve, a ker. nyugdíjat szavazott meg. A ker. zsinati bizottságnak az előmunkálatokra vonatkozólag beterjesztett véleménye elfogadtatván, a zsinat költségeire már ez évben kétezer frt tőkésítettik. Az eperjesi collegiumnak bizottságilag kidolgozott új szervezete elvi helyeslés mellett visszaadott az eljáró ker. bizottságnak oly utasítással, hogy a collegium egyik szerves alkatrészét képező jogakadémiának, ugysis mint a hazai ev. egyház egyetlen ilyenmű tanintézetének fennállhatása céljából módot és eszközt jelöljön ki. Jeszenszky Pál iglói főgym. tanárnak nagy sensatiót keltett röpirata tárgyában, az ottani egyház kérelmére delegált bíróságul szavazattöbbséggel a gömöri esp. törvényszék jelöltetik ki. Az elkeresztelésekre vonatkozó ministeri rendelet örvendetes tudomásul vétetik. A görög nyelv tanítására nézve elfogadtatik a tanári értekezlet azon javaslata, hogy e tekintetben a gymn. fentartó

testületek autonom jogkörükben intézkedhetnek. Az érettségi vizsgálatokról előterjesztett jelentés kapcsán megkerestetni határozottatott a közoktatási kormány: utasítaná a kormányképviselőket, hogy tartózkodjanak oly negatív álláspontot elfoglalni a vallástani érettségi vizsgálatnál szemben, mint az legközelebb Rimaszombatban történt s feltétlen tiszteletben tartsák egyházegyetemünk e részben fennálló jogerős határozatát. A népiskolai vallástani kézikönyvre kiírt pályázat a jövő évi húsvétünnepig meghosszabbították. A jövő évi gyűlés helyeül Poprad-Felka tüzetik ki. Kiosztattak a segélyek és ösztöndíjak s letárgyaltattak több kisebb érdekű ügyön kívül a különböző kerületi intézetekről szóló jelentések.

Megemlítendő még az aug. 28-án a fürdő helyiségében rendezett díszebéd, melynél a felszolgálatot Jólsva szépei teljesítették s melyen egymást érték a lelkes és szellemes felköszöntők. A búcsúzás 29-én délben történt azon óhaj-tással, hogy ha Jólsva még egyszer látni kívánja kebelében az egyházkerületet, adjon az Isten neki — vasutat. l.

*

A VI. szab. kir. városi esperesség rendes évi közgyűlést f. évi augusztus hó 5-én tartotta meg. A közgyűlést megelőzőleg Franz Vilmos bártfai lelkész s esper. jegyző egyházi szónoklata mellett s a kassai ev. dalegylet kitűnő közreműködésével gyámint. istenizsuzolat tartatott, mely alkalommal 22 frt. 41 krnyi offerorium a nagy szeretet-adomány javára gyűjtetett. A közgyűlést megnyitó beszédben Bánó József esper. felügyelő esperességünket a jó háziasszonyhoz hasonlította, ki annál jobbnak bizonyul, minél kevesebbet szól róla a világ. Sztehló János főesperes terjedelmes és nagyérdekű évi jelentésében mindenek előtt „nagy halottainkról,“ Istenben boldogult Geduly és Czékus főpásztorokról emlékezett meg, kitűnő jellemük, halhatatlan érdemeik, áldásos életük megható képét varázsolván szemünk elé. Különösen az utóbbinak, kiben közelebről a „mi“ ritka jeles főpászorunkat veszítettük, kit „atya“-ként tiszteltünk és szerettünk s azért igazán megsirattunk, kegyelet és méltó emléket emelt. Majd a kerületünkben megejtett püspök-választásról megemlékezvén, Főtisztelendő Zelenka Pál megválasztott püspököt örömmel üdvözli magas polczán, mint ama férfit, a ki számtalan izben kipróbált jeles tulajdonai, kiváló tehetségei s kitűnő jelleménél fogva hivatva van mint nyájának igazi főpásztor, mint egyházunk hajójának szakavatott kormányosa azt a vesztéséget pótolni, melyet boldogult püspökünk elhunyt okozott. Az esper. jelentés főbb mozzanatai a következők: Bártfa templomát alaposan renováltatja. Kermeszky Mór lőcsei egyházfelügyelőnek Ó Felsége által a Ferencz-József-rend lovagkeresztje legkegyelmesebben adományoztatott. Hivatalbeli változások fordultak elő: Bártfán, hol Bogrim Samu 42 év óta hű, lelkiismeretes és halhatatlan nagy érdemű gondnok súlyos betegsége miatt leköszönni kényszerülvén, gondnokul Gründl Mátyás választatott. Késmárkon Dr. Tátray G. egyházfelügyelő lyceumi felügyelővé választatván, helyébe Kéler Pál ügyvéd lett egyházfelügyelő. Lőcsén Dr. Róth Samu isk. felügyelő elhalálozván, helyébe Dr. Nagy Árpád választatott. Sztehló Gerő oláhpataki lelkésznek választatván, segédlelkésszé Justh Alfred lett. Hagyományok,

adományok s segélyezések czimén említésre méltó: Kassán özv. Kuncz Johanna szül. Sárkány emeletes házát az egyháznak hagyományozta oly kikötéssel, hogy az emelet a lelkésznek lakásul szolgáljon. Fleischer Gusztáv az iskolai tőke gyarapítására 100, Szirmay Johanna az orgona-alapra 30 frtot adományoztak. Bártfán: Gründl M. egyházgondnokká történt választatása alkalmával 50 frtot adott. A G.-A.-egylettől és a szászországi „evang. luth. Gotteskasten“-tól kapott az egyház összesen 144 frtot. Amerikában levő tagjaitól 310 frtot. Eperjes kapott Irányi Dániel orsz. képviselő úr közvetítése folytán 164 frtot. Lőcse a G.-A.-egylettől 802 frt. 95 krt; a konventbál 270 frtot eredményezett az egyházi pénztár javára. A fillér-egylet 160 frtot gyűjtött. Kis-Szeben s leányegyházai a G.-A.-egylettől s a hazai e. e. e. gyámintézettől 394 frt 95 krt nyertek. Építkezések tekintetében említendő, hogy Kassa 17000 frton új minden tekintetben megfelelő s nagyszerűen felszerelt iskolát épített. Javitások több helyütt eszközöltettek. A hozott határozatok közül említésre méltók a következők: A zsinati előmunkálatok tárgyában a ker. bizottság elaboratuma elfogadtatott azon hozzáadással, hogy a diaconissa-ügy; nemkülönbén a bel- és külmissió ügyére is kellő gond fordíttassék. A Zsedényiánura Róth rókuszi, Francz bártfai, Wentzl lőcsei tanítók ajánltattak. A Baldaesyánura a bártfai egyház, Scultéty kassai tót, Altmann kis-szebeni német-magyar lelkész és Zolnai és Benyóné özvegyek hozattak javaslatba. A XIII. szepesi városi esperesség emlékirata, illetve indítványa lelkészfizetési alapok létesítése ügyében egyhangulag elfogadtatott s a ker. gyűlésre kiküldött képviselők ezen ügy szorgalmazására utasítottak. A gyámint. gyűjtés 738 frt 66 krt, eredményezett. Az esperesség rendelkezésére álló 141 frt 69 kr. a kis-szebeni német, a kassai tót egyháznak és az órkutai leányegyháznak szavaztatott. A lőcsei egyháznak az e. e. e. gyámintézet-hoz intézett azon meghívása, hogy az 1891. évi közgyűlés Lőcsén tartassék meg, a legmelegebben pártoltatik. Az e. e. e. gyámintézet egyházi elnökévé ismételtén Főtiszt. Zelenka Pál úr egyhangulag választatott meg. Az esperesség a prot. irod. társaságba alapító, a Luthertársaságba rendes tagként lép be. A Károli Gáspár emléksobrának leleplezési ünnepélyén küldöttségileg vesz részt. Az esper. bíróságot újból megalakította. A ker. gyűlésre Jólsvára a kettős elnökségen kívül Dianiska Andor, Duka Róbert, Beller Károly, Dr. Brósz László, Zsarnoviczky István és Homola István küldettek ki. A gyűlés után társasbéd következett, mely számos sikerült pohárköszöntő s vig hangulat mellett folyt le. Végül elismerés Kassának a szivélyes fogadtatás és lekötölező ellátásért! F.

*

Nagyhonti esperesség. Még aug. 6-án tartotta esperességünk közgyűlését a szalatnyai fürdő igen gyarlóan felszerelt köztermében. A nagy számmal egybegyűlt képviselők és érdeklődők közül, ezen megfigyelésből kifolyólag nem kevesen, azon meggyőződésnek adtak hangos félre nem magyarázható kifejezést, hogy esp. közgyűléseink, az esp. felügyelő úr ngs Sembery Imre kívánsága s megszokottsága ellenére, megfelelőbb, méltóbb helyen tartassanak vagy váltakozva az egyes egyházakban vagy pedig a megye köz-

pontján Ipolysághon, a hol is biztosra vehetjük, hogy az alispán megkeresésünkre készséggel átengedi a megyeház egyik vagy másik termét közgyűlésünk megtarthatása céljából.

A szokásos megnyitás után előterjesztette az esperes részletes évi jelentését, a melyben első sorban azon nagy veszteségre utalt, a mely közegyházunkat érte főt. Geduly Lajos és Czékus István halálában. Azután megemlékezett kslönös kegyelettel az egyh.-maróthi volt felügyelő Zmeskall Zsigmond s a pribeli, szuchányi s dacsolami egyházak volt felügyelőjének Dacsó Pálnak elhunytáról. Mindkettőben kidült esp. sőt közegyházunk két főoszlopa, a melyek ha hirdetik is, bánatos érzelmeket keltve, a mulandóságot, — úgy másrészt tartós alkotásaikban egyház terén megtartottuk, birjuk őket s szeretetünk megőrzi őket nemcsak, de vezérlő fényalakul oda állítja őket számunkra, a pályafutók számára,

Hosszasabban foglalkozva a selmezbányai s a hodrusbányai püspöki egyházlátogatással s az egyházi hivatalokban év folyamán bekövetkezett, — e becses lapok hasábjain időről időre feltüntetett s megbeszélte változásokkal, — utal, összes intézményeink lassu bár, de folytonos fejlődésére, gyarapodására. Így kiemelte, a mi népünk hitbuzgóságának biztos hőmérője, hogy esp. egyházaink költöttek építkezésre a lefolyt évben 7194 frt; önkénytes adományokban befolyt az esperesség területén 7303 frt; az összes egyházakat terhelte 27.200 frtnyi tartozás; ebből törlesztetett az elmúlt évben 2361 frt. Az összes templomok, ez idő szerint, jó karban vannak; 5 paplak s 2 tanítói lak javítást igényel; iskola épült 1, javított 8, az 53 iskolából 6 még átalakítást, 6 javítást igényel. A munka ezen irányban folyamatban van. Az összes tanköteles 99 1/10 látogatja az iskolát.

A cultus emelésére s a lelki épülés előmozdításra szerzett három egyház orgonát u. m. a bakabányai, a világ-hirrel bíró jägerndorf Rieger czégtől; a csalli Steinreich Lipóttól Budapest s a sipéki leányegyház megvette a bakabányai egyház régiebb orgonaművét s azt szükségéhez képest átalakította. Teszér pedig a kies völgyre letekintő tornyából csengő nyelven szállaltatja meg új harangját.

Küzdő egyházunk szolgálatába szegődött s vezető szerepre készül 10 ifju u. m. 5 theologus s 5 tanítóképzős. De szükségünk is van mennél számosabb újonczra, a meny nyiben a régi gárda sorai ritkulnák nemcsak, de el kell látni a lelkiekben s különösen gondjainkba vennünk a börtönök szerencsétlen szánandó lakóit; így a mária-nostrai országos női fegyház felekezetünkbeli 28 elíteltjét is, kik börtönytől lelkészársunk nem csekély gondját képezik.

A közlekedés lényegesen megváltozott mai viszonyai mellett a felvidék népe még inkább talpon van mint valaha s engedve az áramlatnak az alföld áldott vidékeire vándorol s részben mint munkakereső ott meg is telepedik. Mind a mellett számban sem fogytunk meg s esperességünk még csekély (51 lélek) szaporodást is mutat. A tartandó zsinat képviselői költségeiről eleve gondoskodunk, lélekszerinti félkrajczáros megadóztatás s önkénytes adományok gyűjtése által. Bárcsak megvalósulna mielőbb a felette szükséges szervezkedés s egyházunk oldott kéréje egybegyűjtetnék, az egyesre s az összességre egyiránt kiható áldásos munkára.

H. V.

*

A zólyomi esperesség évi közgyűlései. Szokás szerint Besztercebányán, de az eddigi gyakorlattól eltérőleg az idén — a radványi vásár alkalmával — valamivel előbb tartotta esperességünk évi közgyűléseit, melyek kiválóbb élénkséggel és fokozott érdeklődésről tanuskodó részvét mellett folytak le.

A papi értekezlet az esperességi közgyűlést megelőző napon aug. 26-án d. e. tartott meg. Megelőzőleg 9 órakor Hodzsa József radványi lelkész Jan. XXI 15—17 alapigék alapján ihlettel mondott beszédje után a testvéreknek kiszolgálta az Úr sz. vacsoráját. A lelkészek a templomból egyenesen az egyház díszes tanácstermébe vonultak, hol a veni sancte eléneklése után Nt. Mockovcsák János főesperes hatásos beszéddel nyitotta meg a papi értekezletet. Az Irás Efez. VI. 10—13. szavaival kezdte megnyitó beszédjét, fejtegetve, mennyire szükség van épen napjainkban, hogy erősek legyünk az Urban és az ő hatalmas erejében, hogy megálhassunk az ördögnek hatalmasságai, a világ urai, az élet sötétségének vezérei és a lelki gonoszságok ellen. Utalva a kitünően szervezett s egyöntetűen működő ultramontanizmus, törvényt, jogot, szeretetet, méltányosságot nem tisztelő hatalmaskodására, változta evang. egyházunk szomorú állapotát, más országokban s áttérve jelen hazai viszonyainkra, igazoltnak ecselte a dunántúli egyházkerület érdemes felügyelőjének azon kijelentését, hogy a XIX-ik század vége felé a középkor sötét szelleme kísért. Miről a klerus viselkedése, melyet az elkeresztelések ügyében tanusított az utóbbi időkben, világos bizonyoságot tesz. Az elkeresztelési ügy — úgy mond — a melyet a m. kir. vallás és közoktatásügyi minister Urnak 10,086 sz. rendelete hozott napirendre, úgy látszik áldástalan kulturharcba fog sodorni minket, ha az országos törvények hivatott öre, a magas kormány nem lép fel ideje korán az eddig nála sajnálattal nélkülözött erélylyel, a törvény és felekezetközi lázítás, valamint a köteles engedelmességgnek cynikus, hazafiatlan felmondása ellen, melylyel úgy az országos törvények szentségének, mint saját tekintélyének rovására naponként találkozik, és ha nem védi meg törvényes jogát, úgy mint más egyháznak, a protestánsnak is, mely itt hazánkban nem kegyelemből türt, hanem törvényesen befogadva és szentesített szerződés s törvények által jogilag biztosítva existál és hiven teljesíti úgy vallás-erköcsi. mint magyar hazafias hivatását. Hangsúlyozta e mellett a pasztorális fokozottabb gyakorlásának szükségét, mert hiveinket minden veszélyes csábítás ellen éber prot. öntudatuk legjobban fogja megvédeni. Az elnöklő főesperes megnyitója egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni határozottatott. Az értekezlet mindenek előtt mély fájdalomnak adott őszinte kifejezést azon igen érzékeny veszteség felett, mely ev. magyar Sionunkat érte a három oszlopférfu: Geduly, Czékus és Szeberényi püspökeink elhunytával. Legyen áldott emlékeztük!

Az értekezlet vitás tárgyai között legélenkebb eszme — cserére adott okot az elkeresztelési ügyre vonatkozó ismert ministeri rendelet. Abban egyértelműleg megállapodtunk, hogy míg részünkről a rendelethez alkalmazkodunk, más felől örkdöünk megtartatása felett; továbbá hozzájárult az értekezlet Thébusz János zólyomi lelkész indítványához, mely szerint a vallás és közoktatásügyi minister ezen rendelet kibocsátása érdeméből üdvözöltessék annak kiváló hangsúlyozása mellett, miszerint egyházunk reményli a magas kormány oly határozott magatartását, melylyel a felekezetek közötti jogegyenlőség és viszonyosság követelményeit biztosítandja. Ez úgy kapcsán, azon tapasztalásból kiindulva, hogy a klerus a vegyes házasságokat jegyzékben tartván, kitartó ostromával a reverzsalisoknak legtöbb esetben érvényt szerez, kimondatott, hogy egyházunkban a vegyes házasságokat mi is nyilván tartjuk, s folytonos pasztorális figyelemmel kísérik, hogy a r. kath. klerus befolyását ellensúlyozzuk.

Az értekezlet elfogadta a lelkeszi irodai ügykezelés egyöntetűsége és célszerűsége érdekében kidolgozott szabály-javaslatot, mely a hivatalos iratok rendes levéltározását is megkönnyíti. Szóba került ismét az esperesség monografiájának ügye is; melyről azonban csak később lehet érdemlegesen szólni, a mikor majd az esperesség összes egyházai elkészülnek monografiáikkal; eddig még alig 4 egyház készítette el történetét. — Az értekezlet a gyónó körök jelentésének tudomásul vételével s az elnök fohászával ért véget d. u. 1/2 órákor.

A papi értekezlet után a testvérek, mint Nt. Moczkovcsák János főesperes vendégei az ebédnél ismét együtt voltak s a szivélyes házi úr, mint 10 éves vezére az esperességnek, meleg felköszöntőkben részesült.

Délután kellett tartatnia az esp. ö z v e g y - á r v a i n t é z e t i k ö z g y ű l é s n e k, mely azonban elegendő tárgy híján elhalasztatott.

Másnap reggel az esp. közgyűlés ismét összehozta az Úr munkáit. (Folytatása jön).

Vitális Gyula.

VEGYESEK.

— **Felhívás.** Alulírott bátor vagyok tisztelettel felhívni a Magyar Prot. Irodalmi Társaság azon t. tagjait, a kik tagsági díjait még sem a mult 1889-ik, sem a folyó 1890-ik évre nem küldötték be, méltóztassanak tartozásaikat a f. é. szeptember hó végéig alulírotthoz annál inkább beküldeni, mert a f. é. ápr. hó 14-én tartott közgyűlés határozata szerint a „Protestans Szemle“ okt. hó elején megjelenendő füzeté a hátralékosoknak már postai utánvételi megbizással fog megküldetni, a mi a t. tagoknak némi külön költséget fogna okozni. Budapest (IV. Vármház-körút 16.) 1890. szept. 2-án. Tisztelettel — *Kenessey Béla*, a M. Prot. Irod. Társ. titkára.

— **Kérelem.** Mindazon egyházi és világi férfiak, kik a magyarhoni egyetemes egyházi gyámintézet XXX. közgyűlésén f. évi október hó 12-én Ujvidéken részt venni óhajtanak, ezennel felkéretnek, sziveskodjenek ezen szándékukat legkésőbbben szept. 25-ig alulírottnál bejelenteni. Ujvidék, 1890. szept. 1-én. Kiváló tisztelettel *Belohorszky Gábor*, főesperes s lelkész.

— **A bányakerületi ág. hitv. ev. egyházkerület** — a mint a lapokból értesülünk — ez évi rendes közgyűlését október 4-én és 6-án tartja meg. Október 2-án délután 5 órákor előértekezlet lesz, október 3-án, reggeli 9 1/2 órákor az elhunyt Szeberényi Gusztáv püspök emlékére gyászistentisztelet fog tartatni. A kerület egyházai, az esperességek, ezek képviselői és küldöttei a gyászistentiszteletben való részvételre meghívtak. Október 5-én pedig a gyámintézet ülészik.

— **Pozsonyból.** A pozsonyi lyceum f. hó 4-én tartá tanévet megnyitó ünnepélyét, melyet főt. Baltik Frigyes püspök úr jelenlétével megtisztelt, kinek az ifjúsághoz tartott intő szavai mély benyomást gyakoroltak úgy a jelenvolt közönségre, mint magára a szép számmal összegyűlt ifjúságra. — **A theologiai akadémián** f. hó 3-án a püspök úr elnöklete alatt megtartatott a theol. szakvizsgálat, melyet Holko Mihály és Menhardt Mihály hitjelöltek sikerrel megállottak. Ez egyetemes intézetben a tanév ünnepélyes megnyitása f. hó 10-én leend, a midőn az előadások is megkezdetnek.

— **Rehabilitatio.** Hiteles kutforrásból értesültünk, hogy a köztiszteletben álló abelovai (Nógrádv.) lelkész, **Rell Pál** ellen Kukul György hivatalától alispánilag felfüggesztett s később meg nem választott községi bíró még boldogult Szeberényi püspöknel azon váddal lépett fel, hogy a nevezett lelkész hivatát veri s egyáltalában velük méltatlanul bánik. A vizsgálat azonban kiderítette, hogy

a vád nem volt egyéb, mint boszúból eredt rágalom, minek következtében Rell Pál jó hírve nemcsak az egyházközségi gyűlésben, de egy e czélből kiküldött esperességi bizottság, sőt maga a püspök úr által is rehabilitáltatott. Egyébiránt a vádló legjobban jellemezte magát azon tényével, hogy egyházunk kebeléből kilépett.

PÁLYÁZATOK.

Segédlelkési állásra.

Teendő: a lelkeszi teendőkből segédkezés, a püspöki iroda vezetése.

Fizetés: bútorozott lakás és 500 frt évi fizetés.

Igény: valamely külföldi egyetemről Index, magyaros kiejtés és a lelkeszi teendőkből gyakorlat.

Jelentkezés szept. 15-éig az alulírottnál.

Miskolcz, 1890. aug. 17.

Zelenka, püspök.

A ruszti (Sopronm.) ág. hitv. evang. gyülekezet ezennel pályázatot nyit egy segédtanítói állomásra, mely egy évi időtartamra betöltendő.

Javadalmazás: évi 400 frt azaz négyszáz forint o. é. készpénzfizetés; a tanulók által fizetendő: tandíj és fűtésilleték — mely utóbbiból a tanterem fűtendő; továbbá szabad, egészséges, tisztességes lakás.

Kötelességek: az 1., 2. és 3. népiskolai osztályok tanulóit önállóan a dunántúli ág. h. evang. egyházkerület népiskolai tanterve szerint német nyelven oktatni; esetleg a kántor és orgonista kisegítése annak teendőiben.

Pályázni kívánó, legalább 21 éves és tanítói oklevéllel bíró ág. h. evang. egyének felhivatnak, hogy teljesen felszerelt folyamodványaik — zenében való jártasság is külön figyelembe vétetik — legkésőbbben f. 1890. évi szeptember hó 25-dik napjáig annál inkább is alulírotthoz bérmentve küldjék be, mivel a határnapon túl és bérmentetlenül érkező folyamodványok el nem fogadtatnak. Megjegyeztetik, hogy a megválasztottnak utiköltsége közös megállapodás útján meg fog térítettetni, az állomás pedig a meghívó levél kézbesítése után legfeljebb két hét alatt elfoglalandó leend.

Kelt Ruszton (Sopronm.), 1890. szeptember 1-én.

Warkowicz Károly,
ev. lelkész, iskolaszéki elnök.

A nagyszöllősi evang. egyház másodtanítót keres. — Teendő: az alsó 3 osztály vezetése, ismétlősök oktatása s a kántorságban segédkezés. Javadalma: 100 frt készpénz, teljes ellátás a főtanítónál és egy bútorozott szoba fűtéssel és tisztogatással. A kérvények alulírotthoz intézendők.
Szalay László, ev. lelkész.

A nagykarolyi polgári fiúiskolához a matematika szakra tanár kerestetik. Pályázni kívánók forduljanak Nagy-Károlyba tiszt. Boross János evang. lelkész urhoz.

Az osztrólucai ev. anyaegyházhoz tartozó **Dobó** leányegyház kántor-tanítót keres. Javadalma: a föld jövedelméből, készpénzből, terményből stb. 380 frt. Ezenfelül két szobából álló, s megfelelő mellékhelyiségekkel bíró lakás, kerttel s gazdasági épületekkel és egész évre elegendő tűzi fa. Kötelessége: a leányegyház templomában, minden negyedik vasárnapon és a temetéseknel a kántori teendőik végzése; s az iskolában mindkét nemű tanítványok tanítása. Megkivántatik: a magyar és tót nyelv ismerete, s az orgonálásban való jártasság. Jelentkezések: az alulírottnál.

Osztróluca, 1890. aug. 20-án.

Hurtay György, ev. pap.